

Ота-онанинг рухсатисиз тижоратга бормаслик

11:30 / 11 ноябрь 661

لُجْرَلَا يِفْ، نَسَخْلَا نَع
جُرْخِيَا، نَادِلَاوْهُلْ نُوكِّي
هَلْ تَنَّاكْ نَا: لَاقْ؟ رَاچَّتْ لَل
جُرْخِيَا لَفْ هُوْدُنَمْ أهُنَمْ

Ҳасандан ривоят қилинади:

«Бир одамнинг ота-онаси бор. У тижоратга чиқадими?» (деб сўрашди)
. У: «Агар ўшани қилмаслик имкони бўлса, чиқмасин», деди».

Шарҳ: Ўша вақтларда одамлар ойлаб тижорат сафарида юришган.
Карвонларга молларини ортиб, Шомга олиб бориб сотар, у ердан яна
бошқа нарсаларни олиб қайтишар эди.

«Ота-онаси бор одам уларни ташлаб, тижоратга кетса бўладими?» деган
саволга имом Ҳасан Басрий шундай жавоб айтибдилар: «Агар ўша

тижоратни қилмаса ҳам куни ўтадиган бўлса, бормагани яхши».

Тижорат ортиқча зебу зийнат учун мол ишлаш мақсадида бўладиган бўлса, унга бормай қўяверсин. Ота-онасининг хизматини қилсин, дуосини олсин. Ана шунинг ўзи зиёда мол топишдан кўра яхши.

نَا أَنْعَلَبَ : لَأَقِي رَهْزَلًا نَع
جُحَيُّ نُنْكَيْ مَلَّ رِيْرَهُ أَبَا
أِهْتَبُحُصْلُهُمْ أَتَاتَامِ يَّتَح

Зухрийдан ривоят қилинади:

«Бизга айтилишича, Абу Ҳурайра онасининг суҳбати учун у вафот этгунича ҳаж қилмаган».

Шарҳ: Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳу оналарини беҳад ҳурмат қилиб, «Онажонимнинг суҳбатларини топай, хизматларини қилай», деб ҳаж ҳам қилмаганлар. Оналари вафот этганидан кейингина ҳаж қилганлар. Бу улуғ саҳобийнинг онага бўлган ҳурмати. Ҳаттоки ҳажни ҳам кейинроққа қолдириб, онажонимнинг хизматидан қолмай, у кишининг суҳбатидан маҳрум бўлмай деб, фидойилик қилганлар.

لَأَقِي وَرَمَعِ نُبِ هَلْ لَأِذْبَعُ نَع
يَلَّصِي بِنَلَا يَلْ لُجَرَءَاج
أَي : لَأَقِفَ مَلَّ سَوِ هَيْلَعُ هَلْ لَأ
كُئِي أَبَا تَتَّجِ هَلْ لَأ لُؤْسَر

تُكَرَّتْ دَقْوٌ، رَجَّهَ لَإِيَّالَ عِ
لَاقٍ. نَأْيُ كُبَيْبٍ أَوْ بَأْ
أُمُّهُ كَحَضْرَافٍ، أُمُّهُ لَإِيَّالَ عِ رَافٍ
«أُمُّهُ تَيْبٌ أُمَّكَ».

Абдуллоҳ ибн Амрдан ривоят қилинади:

«Бир одам Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳузурларига келиб, «Эй Аллоҳнинг Расули, ҳузурингизга ҳижратга байъат қилгани келдим. Ота-онамни йиғлаган ҳолларида ташлаб келдим», деди.

«Икковларининг ҳузурига қайт! Уларни қандай йиғлатган бўлсанг, шундай кулдир», дедилар».

Шарҳ: Демак, ҳижратга чиқиш маъносида ҳам ота-онанинг рухсати зарур экан. Уларни норози қилиб, ҳижратга кетишга фарзанднинг ҳаққи йўқ экан. Шунинг учун Расули акрам соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳаттоки ҳижратга отланган саҳобаларининг ҳам ота-оналари норози бўлганларининг хабарини эшитганларидан сўнг уларни тезда орқага қайтишга, ота-онасини хурсанд қилишга, уларга итоат этишга буюрган эканлар.

لَاقٍ وَرَمَعِ نُبٍ هَلْ لَإِيَّالَ عِ نَعِ
يَّصِيْبُنْ لَإِيَّالَ لُجْرَءِ أَجِ
هُعِي أَبِي مَّسَوٍ هِيَّالَ لَإِيَّالَ

تُئِجَ امَّ :لِاقَفِ ، ةَرْجُهُ لَ اِ يَلَع
:لِاقِ . يَ اَوْبَا تُيَ كُبَا يُّ تَح
«امَّهُ كُحُضَّ افَّ امَّهُ يَلِ اِ عَجْرَ افَّ» .

Абдуллоҳ ибн Амрдан ривоят қилинади:

«Бир киши Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳузурларига ҳижрат учун байъат қилгани келди ва: «Ота-онамни йиғлаганича қолдириб келдим», деди.

«Уларнинг олдига қайт! Уларни кулдир!» дедилар».

Шарҳ: Бу ҳадиси шариф ҳам аввалги ривоятга ўхшар экан. «Бир одам келиб, Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга ҳижрат ҳақида байъат қилмоқчи бўлди», дейдилар ровий. Лекин гапининг ичида: «Мен келаётиб, ота-онамни йиғлатиб келдим», деди. «Йўқ, орқангга қайт, бориб, уларни кулдиргин», дедилар Расули акрам соллаллоҳу алайҳи васаллам.

:لِاقِ وِرْمَعِ نُبِ هَلِ لَ اِ ذُبَعُ نَع
هُ لَ لَ اِ يُّ لَ صُّ يُّ بُّ نَ لَ اِ يَّ تَ اُ
:لِاقَفِ لُجَرَمٌ لَسَوِ هُ يَلَع
يَلَعِ كَعِ اِبُّ اَلِ كُتُّ اِ ج
يَ اَوْبَا تُ كَرَتُ دَقَوِ ، ةَرْجُهُ لَ اِ
، امَّهُ يَلِ اِ عَجْرَ اِ « :لِاقِ . نَ اِ يُّ كُبَا يُّ

«أُمَّهَاتِي كُتُبٌ أُمَّكَ أُمَّهَاتُكَ خِصَافٌ».

Абдуллоҳ ибн Амрдан ривоят қилинади:

«Бир одам Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳузурларига келиб, «Эй Аллоҳнинг Расули, ҳузурингизга ҳижратга байъат қилгани келдим. Ота-онамни йиғлаган ҳолларида ташлаб келдим», деди.

«Уларга қайт! Уларни қандай йиғлатган бўлсанг, шундай қилиб кулдир», дедилар».

Шарҳ: Бу ҳадиси шариф аввал ҳам келган. Лекин таъкид учун яна келтириляпти. Чунки уни бошқа одамлар ҳам ривоят қилишган.

Бир одам келиб, Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга: «Мен сизга ҳижрат учун байъат қилгани келдим. Лекин ота-онам йиғлаб қолдилар», деди.

Расули акрам соллаллоҳу алайҳи васаллам мазкур саҳобага: «Ота-онангнинг олдига бор, уларни кулдиргин», деб фармон бердилар.

«Яхшилик ва силаи раҳм» китоби 1-жуз.

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 5 октябрдаги 03-07/7613-рақамли хулосаси асосида тайёрланган.